Het Nationale Theaterweekend presenteert een nieuw initiatief, De Nationale Theatertekst. Ieder jaar zal er een schrijfopdracht aan een toneelschrijver gegeven worden. Dit toneelstuk zal dan gratis ter beschikking aan de sector (professioneel en amateur) gesteld worden om samen, in co-productie met de deelnemende theaters, op te voeren tijdens het Theaterweekend. Zo wordt de Nationale Theatertekst, in heel Nederland, tegelijkertijd gespeeld. We hopen hiermee een nieuwe traditie te starten die net zo geliefd zal worden als het Boekenweekgeschenk.

Een van Nederlands' meest gespeelde auteurs is Don Duyns. Aan hem de eer om de eerste Nationale Theatertekst te schrijven. Voor u ligt 'Water & Vuur'.
Veel lees- en speelplezier.

Nationaal Theaterweekend

Nationale Theatertekst

NAPK
NEDERLANDSE ASSOCIATIE VOOR PODIUMKUNSTEN

WATER & VUUR – Mozaïektheaterstuk in 3 bedrijven van Don Duyns

NAPK

WATER & VUUR

Mozaïektheaterstuk
in 3 bedrijven
van Don Duyns

WATER & VUUR

Mozaïektheaterstuk
in 3 bedrijven van
Don Duyns

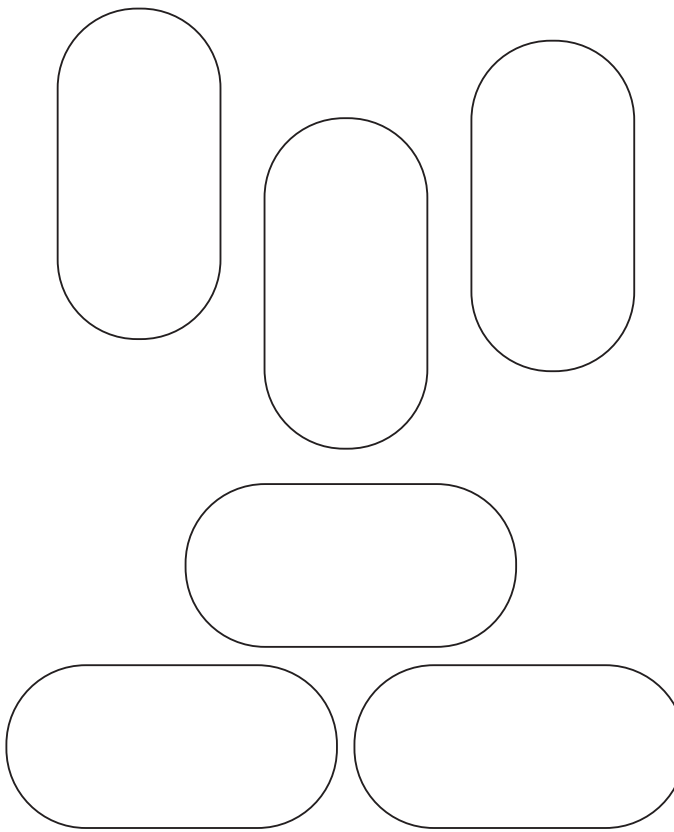

PERSONAGES

BETTY	LENTE-COLLIER (86), puzzelaarster van Indische afkomst
SYLVIA	NOUWENS (21), bejaardenverzorgster
BRUNO	DI LUZIO (35), geïmagineerde Italiaanse badmeester
CARLA	KANNEGIETER (61), actrice met neiging tot overdrijving
MARTA	LAURENS (39), komt auditie doen
LOTTE-ROSA	DE VRIES (23), theatermaakster
ROB	BROKKEN (ouder), assistent van Lotte-Rosa, oudere man
HEIN	COLLIER (58), bazige man
ANNA	HEMELTRANEN (43), helpt Hein
JASPER	VAN OS (33 of 70), de portier van het buurthuis
ROBERT	COLLIER (38), broer van Hein
CHIRON	MARTINA (35), partner van Robert
PETRA	DEUGD (36), komt jassen brengen, idealiste

KLEINE ROLLEN

KOERIER, JONGE VROUW, KLEINSTE MAN etc.

Leeftijden, gender, herkomst en andere zaken zijn variabel en afhankelijk van de cast. Dubbelrollen zijn absoluut toegestaan.

LOCATIES

Diverse plekken in en buiten buurtcentrum ‘Het Kompas’ in een middelgrote stad of flink dorp, waaronder het speeltuintje. Het zaaltje waar Betty zich bevindt (één tafel met lamp erboven)

EERSTE BEDRIJF:
WATER

— PROLOOG

Rob op. Richt zich rustig tot de zaal.

ROB Hallo, welkom. Ik ben Rob, één van de personages van dit verhaal. In het stuk zelf val ik niet zo op – hoewel ik wel een uitgesproken moment heb – maar ik sta hier, omdat Lotte-Rosa me gevraagd heeft wat dingen heel kort toe te lichten. Lotte-Rosa is trouwens... maar dat zien jullie vanzelf. Goed. Ik wil vertellen dat de hele handeling zich afspeelt om en in buurthuis 'Het Kompas', een labyrintisch gebouw uit de jaren zeventig van de vorige eeuw. De muren waren eerst bruin, toen oranje en nu een onbestemd wit. Systeemplafond. Afijn, u heeft er nu vast wel een voorstelling van. En o ja, dáár *(wijst naar vrouw achter tafel met puzzel erop)* zit Betty. Waar zij zich precies bevindt weet niemand. Ik wens iedereen veel plezier met 'Water en vuur'.

Rob loopt – nog steeds even rustig – af.

1.1 — HET LAATSTE STUKJE

Aan een tafel onder een lamp. Een oude, Indische mevrouw legt een puzzelstukje op zijn plaats in een grote puzzel die ze maakt, van een boom.

BETTY Jij past.

Ze draait het stukje.

BETTY Pas jij?

Ze drukt nog even op het puzzelstukje. Hard.

BETTY Ja. oké

Ze staart voor zich uit.

BETTY Het past.

Ze glimlacht. Weemoedige muziek.

1.2 — VOORBEREIDING

Een buurthuisachtig zaaltje. Er staan spullen van diverse verenigingen en clubs tegen de wanden: dammen, zwaardvechten, jeux de boules (theorie en praktijk).
Twee mensen.
Hein (58), die zit. En Anna (43), die staat. Ze pulkt aan een plakkertje op de muur.

HEIN Anna?
ANNA …
HEIN Anna!
ANNA Sorry, ik was… in gedachten.
HEIN Blijf je er even bij?
ANNA Ja goed.

Anna pulkt weer aan het plakkertje. Het stoort Hein nu.

HEIN Anna!
ANNA Hein?

HEIN Zet jij alles vast klaar?
ANNA Yes.
HEIN En denk eraan, niet de dure kopjes.
ANNA Wat zijn precies de dure kopjes?
HEIN Ah. De porseleinen.
ANNA Hoe herken ik die?
HEIN Als ze vallen, breken ze.
ANNA Dan is het dus te laat.

Hein valt ten prooi aan plotse woede-uitvallen, zo ook nu.

HEIN Verdomme Anna, maak niet alles zo moeilijk!
ANNA Doe ik dat?
HEIN Ja!
ANNA Ik constateer iets. Ik wil gewoon weten waar of ik aan toe ben. Je weet dat ik iemand ben die duidelijke voorschriften nodig heeft. Dat heb ik gezegd bij mijn sollicitatie. Dat heb ik toch gezegd! Hein, of niet? En nou weet ik dat dit een vrijwilligersbaan is, maar vrijwillig werk is óók werk. Hein, luister je wel?

Hein krabt zich op zijn hoofd. Is even stil. Dan:

HEIN Porselein is dunner dan de andere, oké! Voel gewoon! Je moet voelen!
ANNA Goed hoor, al goed. Spring niet uit je broek van woede.
HEIN Dat is geen uitdrukking.
ANNA Nu wel.

Hein komt wat bij. Bladert in een groene multomap.

HEIN Het spijt me Anna, ik voel een bepaalde spanning en verantwoordelijkheid…
ANNA Het is geen punt. *(tot zaal)* Ze zeggen dat mensen rustiger worden na een hartaanval,

nou, dat is bij Hein dus niet zo. Hij is als een beer, die plotseling uit het niets woest en bloeddorstig kan worden.

Een vrouw, Marta (39), 'artistiek' gekleed, komt quasi-verlegen binnen. Ze heeft een jute tas om, waarin onder andere haar plakboek en script zitten.

MARTA Pardon. Ben ik hier goed?
ANNA Dat ligt eraan.
MARTA Nou ik kom dus voor...
HEIN Wij zijn even bezig. U stoort.
ANNA Niet zo onaardig Hein. Waar kom je voor?

Marta kijkt om zich heen. Lijkt de vraag te zijn vergeten.

ANNA Waar u voor komt.
MARTA O eh, ja. De opname.
ANNA De opname?
MARTA Of eigenlijk de auditie voor de opname.
HEIN Jezus...
MARTA Ja, ik ben figurant.
HEIN *(zucht)* Zijn we dat niet allemaal?
MARTA Wat zegt u?
HEIN In de komedie die leven heet, bedoel ik. Dat we daarin allemaal...
MARTA Bent u de regisseur? U klinkt als een regisseur. En uw bril... echt een regisseursbril.

Anna lacht, dat vindt Hein niet leuk.

ANNA Haha, hij. Regisseur.
HEIN Nee. Nee, ik ben de regisseur niet. Ik hou me niet bezig met theater. Of met andere frivoliteiten. Er speelt hier genoeg dat leiding en richtinggeving behoeft en dat is niet op het gebied van theater. En u zit verkeerd.

MARTA Waar moet ik dan zijn...

HEIN Niet hier.

ANNA In een ander zaaltje. De gang in, twee keer links, langs de kleding-inzamel, dan vindt u het vanzelf.

Marta aarzelt.

HEIN Dag mevrouw.

MARTA Dag...

ANNA Dag. Succes!

Marta gaat.

ANNA Dat was niet heel aardig, Hein.

HEIN Nee hè. Maar ik heb al heel jong geleerd om geen tijd te verspillen aan mensen die niet...

ANNA Niet wat?

HEIN Die niet in mijn werkelijkheid passen. Die niets bijdragen.

ANNA Aan wat?

HEIN Aan het leven van Hein.

ANNA Gefeliciteerd. Ik kan je officieel niet meer volgen.

HEIN Die vrouw. Die komt auditie doen. Wat heb ik daar mee te maken?

ANNA We zijn toch allemaal ménsen.

Hein hoest in zijn handen.

HEIN Luister. Er hangt hier veel van af, Anna, elk detail moet kloppen.

ANNA Snap ik. Help je dan ook even mee? Want wat mij opvalt: ik sta, jij zit.

HEIN Nee sorry. Te druk. Ik moet m'n speech nog bijschaven. Elk detail telt nu. Ik moet de mensen met mijn woorden overtuigen vanavond, anders dreigt er anarchie.

ANNA Denk je dat het goed kan komen?
HEIN Nee. Ik ga altijd uit van de meest negatieve uitkomst.
ANNA Echt?
HEIN Ja. Maar we moeten het proberen.
ANNA Wat een gekke houding. Uitgaan van het negatieve.
HEIN Weet je... het voorkomt teleurstellingen.
ANNA Maar daardoor mis je misschien ook dingen?
HEIN Wat voor dingen?
ANNA Eh... Leuke dingen.
HEIN Leuke dingen?
ANNA Ja.
HEIN Belachelijk. En nu even stil graag.
ANNA Oké!

Hij schaaft verder aan zijn speech.

HEIN *(leest van papier)* 'We staan op een keerpunt, wij als gemeenschap. De beslissing die wij – met elkaar – vandaag nemen zal bepalen hoe...' *(ontevreden)* Zal bepalen dat? Zal bepalen of? *(maakt notitie)* Het is tijd om te kiezen! *(tevreden)* Zo.

Intussen zet Anna tafels en stoelen klaar.

1.3 — WIPKIP

In het speeltuintje voor het buurthuis. We vallen midden in een gesprek tussen twee mannen van tegen de veertig. Chiron (35) en Robert (38).

ROBERT We zijn echt veel te vroeg.

CHIRON Nou en.

ROBERT Ik ga hier niet de hele dag op een wipkip zitten wachten tot het een keertje begint.

CHIRON Er zijn nog genoeg andere leuke speeltoestellen. Kijk, die schommel.

ROBERT O nee. Als kind werd ik er al doodziek van. Schommelen. Die beweging. Nee, ik ga. Naar huis.

CHIRON Weet je dat zeker?

ROBERT Ik trek het gewoon niet.

CHIRON Hm.

ROBERT Wat, 'hm'?

CHIRON Je beseft toch dat jij in feite de aanstichter van dit conflict bent?

ROBERT De aanstichter! Omdat ik de moed had me uit te spreken? Omdat ik het lef heb om een discussie aan te slingeren?

CHIRON Precies. En nu wil je weg, nu het erom draait.

Chiron loopt weg van Robert. Geeft een – eventueel denkbeeldige schommel – een zet.

ROBERT Oké, oké. Je hebt een punt.

CHIRON Je kunt nu niet loslaten. Dan wint hij.

ROBERT Zwijg alsjeblieft over die man.

CHIRON *(licht treiterig)* Je hebt liever niet dat ik 't over hem heb?

HEIN Alsjeblieft Chiron, niet nu.

Korte stilte.

CHIRON Ik ben erbij. Dus mijn steun heb je.

ROBERT Nou… nee.

CHIRON Nee?

ROBERT Chiron, schat… je weet hoe ze zijn hier in het dorp.

CHIRON Bekrompen. Ja. Maar iedereen weet toch

dat wij met elkaar zijn? Zoals de buurvrouw laatst zei: 'Ik hou niet echt van homofielen, maar jullie vind ik heel leuk'.

ROBERT Haha, dat woord.

CHIRON Ik had het ook jaren niet gehoord. Maar wat ik zeggen wil...

ROBERT Ik weet wat je zeggen wil. Maar het verzwakt mijn zaak.

Chiron gooit verontwaardigd zijn jasje neer.

CHIRON Ik? Ik verzwak jouw zaak? Lekker.

ROBERT Jouw aanwezigheid doet dat. Ja sorry hoor... I tell it like it is.

CHIRON Oké, oké. Dan is het misschien beter dat ik helemaal vertrek? Weg bij jou, weg uit dit dorp? Zodat jij een asblonde vrouw kan nemen en drie à vier kinderen en een bakfiets en...

ROBERT Sussh. Zo bedoel ik het niet.

CHIRON En een gezinsauto om op...

ROBERT Natuurlijk ga je mee. Soms ben ik zo'n slappe zak.

CHIRON Ja. Dat verbaast me ook altijd. Soms zo sterk en soms zo zwak. Soms je vader, soms je moeder.

ROBERT Haha, amateurpsycholoog. Kom, ik moet me nog opmaken.

CHIRON Serieus?

ROBERT Nee gek, geintje. Kom, schommelen.

Robert kust Chiron. Ze schommelen.

ROBERT O nee, ik word misselijk.

Robert springt van de schommel af en hijgt na, handen op z'n knieën.

CHIRON Gaat het?

Roberts GSM gaat. Hij haalt hem – nog steeds duizelig - uit zijn binnenzak en neemt op.

ROBERT *(in telefoon, luistert)* Hallo? *(luistert)* Nee mam. Nee sorry, ik kom vandaag niet, ik... *(luistert)* Ja morgen misschien. *(luistert)* Nee, ik ben niet boos. *(luistert)* Goed mam. Dag mam.

Robert hangt op.
Op de achtergrond loopt Petra (36) langs, met twee grote, met jassen gevulde tassen, van die tassen met een vierkantjesmotief erop. Ze loopt op de ingang van 'Het Kompas' af, waarop het logo van een kompas is geschilderd.

1.4 — VLA

Betty zit in een zaaltje achter een grote puzzel van het Gardameer, waarvan alleen de omtrekken zijn gelegd. De doos ligt omgekeerd op tafel en biedt een voorbeeld. De afbeelding is verkleurd. Naast haar ligt een grote telefoon.

BETTY Eh...

Betty heeft een puzzelstukje tussen duim en wijsvinger en draait het rond en rond.

BETTY *(tot puzzelstukje)* Waar hoor jij dan?

De kamer is slecht verlicht, er staat alleen een felle lamp op de puzzel gericht, die op een robuuste tafel met persje ligt.

BETTY *(in zichzelf)* Laziche.... Peschiera....

Ze draait het stukje nog eens rond. Legt het dan midden in de leegte op tafel. Glimlacht tevreden. Ze praat opnieuw tegen het stukje.

BETTY Ja. *(stilte)* Ja.

Ze grabbelt in de berg stukjes, pakt een nieuw. Sylvia (21) komt aanlopen, duwt een trolleywagen.

SYLVIA Bakje vla, mevrouw Collier?
BETTY Pardon?
SYLVIA Of u wat vla wilt. *(tilt bakje op)* Vla!
BETTY Vla?
SYLVIA Vla, ja.

Betty kijkt naar de vla. Er zit een kersje op.

BETTY Er zit een kersje op.
SYLVIA Klopt. We doen er echt alles aan om uw bestaan wat op te vrolijken. Wilt u een bakje?
BETTY Moet dat?
SYLVIA *(lacht)* Nee hoor. Dat hoeft niet.
BETTY Ik vind die smaak zo goor. Van… vla? De… structuur. Of er hete kots door je keel glijdt.
SYLVIA Gatver. Nou, gaat u maar lekker door met puzzelen. Straks kom ik nog even langs.
BETTY Weer met vla?
SYLVIA Nee. Dan kom ik uw kousen uitdoen.
BETTY Ah.
SYLVIA Dat doe ik toch elke avond?
BETTY *(vaag)* Ja…
SYLVIA En als ik er niet ben, één van mijn collega's. Yorick. Of Natascha. Björn. Elsa.
BETTY Elsa?

Van het ene op het andere moment 'vergeet' Betty de jonge verzorgster. Ze kijkt naar de puzzel op de tafel.

BETTY Als ik kromp... kon ik in jou wonen.
SYLVIA Fijne middag.

Betty geeft geen antwoord. Ze legt beide handen op de puzzel. Sylvia loopt weg, met de kar met vla. Muziek: 'Dancing Queen' van Abba.

1.5 — INTIMITEITEN

De muziek loopt door. Hein zit nog steeds verwoed aan zijn speech te sleutelen.

HEIN 'Een beslissend moment voor onze hele gemeenschap, een moment dat...' *(tot Anna, pissig)* Kan dit uit?

De muziek blijft aan. Anna draait aan de volumeknop van een speakersysteem.

HEIN Halloooo! Anna!
ANNA O... sorry.

Muziek gaat uit.

HEIN Fijn.
ANNA Even de boxen checken.
HEIN Dat is dan nu gebeurd.
ANNA Ja.
HEIN Ik kan echt niet tegen ABBA.
ANNA Nee? Dat vindt toch iedereen leuk?
HEIN Ik niet. Het doet me aan een aantal bijzonder ongelukkige momenten uit mijn leven denken. Momenten waarbij hun liedjes de soundtrack vormden. Als ik ABBA hoor, is het net of ik met duizend kleine naalden word geprikt.
ANNA Wat rottig Hein.

HEIN Ja.

ANNA Wat waren dat dan voor ongelukkige momenten? Of vertel je dat liever niet?

HEIN Nee.

ANNA Wat?

HEIN Nee, dat vertel ik liever niet.

ANNA Heeft het met je broer te maken?

HEIN Nee!

ANNA Of met je moeder?

HEIN Ik zeg toch! Ik wil het er niet over hebben!

ANNA Maar...

HEIN Nee!

Anna buigt het hoofd.

ANNA Oké. Oké...

HEIN Nu lijk je een beetje... teleurgesteld.

ANNA Nou, nee dat niet. Maar het is gewoon dat... Ik weet gewoon weinig van je. En we zijn nu al acht jaar collega's. Jij bent natuurlijk de leidinggevende en ik een vrijwilliger maar toch.

HEIN Dan hoeven we toch niet al onze intimiteiten te delen?

ANNA Nee, maar...

HEIN Of denk je dat we daar beter van gaan functioneren? Dat jij en ik dan een 'gevoelsband' ontwikkelen die uitstijgt boven de dagelijkse werksfeer?

ANNA Nee Hein! Nee. Laat maar.

HEIN *(tot zaal)* Sinds ze die burn-out heeft gehad, weet ik niet zo goed hoe ik met haar om moet gaan. Als ik te direct ben gaat het mis en als ik te omzichtig ben ook. Maar ik heb haar nodig want ik ben een heel eenzame man.

ANNA Dat jij niet van ABBA houdt... Ook niet van Elton John?

Korte stilte.

HEIN We gaan de boxen niet gebruiken, by the way.
ANNA Niet?
HEIN Nee.
ANNA Ik dacht bij jouw opkomst.
HEIN Mijn opkomst? Het is geen show, Anna. Het is een zeer serieuze meeting over grotemensenzaken. Het gaat over onze toekomst. Hoe de hel dacht je dat ik dan met een muziekje op kan komen?
ANNA Ik...
HEIN Wat dacht je, iets als 'Eye of the Tiger'? En ik dan met mijn gebalde vuisten in de lucht, in een satijnen ochtendjas?
ANNA Nee, maar, iets klassieks kan...
HEIN Ik doe geen opkomst. Ik zit er al. Als de mensen binnenkomen zien ze hoe ik heel zelfverzekerd al op mijn plaats zit.
ANNA Jij zit altijd.
HEIN Precies.
ANNA Maar een beetje meer dynamiek...
HEIN Klaar nu. Je mag dan wel medicijnen hebben gestudeerd, maar hier bepaal ík wat we doen.

Voor Hein is de discussie daarmee gesloten. Stilte.

ANNA Ze zijn weer begonnen, trouwens.
HEIN Wie?
ANNA ABBA.
HEIN Zijn ze niet veel te oud nu?
ANNA Daarom treden ze niet zelf meer op.
HEIN Wie dan?
ANNA Hun hoe heet het... hologrammen.

Hein neemt een slok van zijn koffie.

HEIN God, soms wou ik dat ik ook een hologram had.

Korte stilte.

HEIN Of was.

Anna kijkt naar Hein. Ze omklemt een mes dat er ligt om cake mee te snijden. Legt het dan weg.

ANNA Hoeveel plakken cake mag iedereen?
HEIN Eentje natuurlijk. We zijn geen liefdadigheidsdienst.
ANNA Zal ik 't vast snijden?
HEIN Nee Anna. Want dan wordt de cake droog en dan is iedereen meteen in een rotstemming.
ANNA Oké, dan wacht ik daarmee.
HEIN Hm, hm.
ANNA En slagroom?
HEIN Ik kan me niet met alles bezighouden, Anna. Beslis jij dat.
ANNA Maar...
HEIN Anna!
ANNA Goed. Al goed. Goedgoedgoedgoedgoed.

Anna snijdt, buiten het zicht van Hein, een dikke plak hotelcake af en propt die in haar mond.

ANNA *(zacht)* Hmm.

1.6 — PLAKBOEK/DE AUDITIE

Carla zit een tekst voor zichzelf door te nemen van een A4'tje. Half fluisterend, maar wel met veel klemtonen. Ze bedekt de tekst met haar vingers.

CARLA Nee meneer dát bedoel ik níet. Ik wil me helemaal niet aan u opdringen. Ik bedoel gewoon dat u en ik niet een… een… *(ze haalt haar vingers weg, er staat iets anders)* Shit!

Marta komt aan, ziet Carla. Carla zit op een stoel te wachten. Het A4'tje losjes in haar hand. Ze drinkt koffie. Er staat iets verderop een tafel met koffiepot en bekertjes.

MARTA Hai.
CARLA *(kijkt niet op)* Hai.
MARTA Ik eh…
CARLA Ja?
MARTA Kom je ook voor de auditie?

Nu kijkt Carla wel op. Kritisch.

CARLA Ik dacht dat het voor onder de vijftig was?
MARTA Ik ben 39.
CARLA Zou je niet zeggen.
MARTA Geestig.
CARLA Was niet grappig bedoeld hoor.

Marta kan wel wat hebben, ze pakt een stoel en zet die – tot Carla's afkeer – naast die van Carla neer. Ze schenkt zichzelf eerst koffie in voor ze gaat zitten.

MARTA Jij ook?
CARLA Wat?
MARTA Koffie.
CARLA Nee. Als de duivel koffie had gebrouwen, zou het zo smaken.
MARTA Oké, graag of niet. Ik ben Marta.

Marta zit. Korte stilte. Carla geeft haar naam niet.

MARTA Het is een mooie rol hè.
CARLA Hm, hm.

MARTA Vlees aan de botten. Mooie boog. Qua taal ook wel... talig. Dus eh...
CARLA Niet overdrijven, hoor. Het is een bijrol.
MARTA Iemand heeft ooit gezegd...
CARLA Nee!
MARTA Wat nee?
CARLA Niet zeggen wat je wou zeggen!

Marta kan Carla niet meer volgen. Staat weer op.

MARTA Wat wilde ik zeggen dan?
CARLA 'Er zijn geen kleine rollen, alleen kleine acteurs'.
MARTA Hoe wist je dat?
CARLA Ik herken clichés van een kilometer afstand, schat.
MARTA Noem je mij een cliché?
CARLA Nee hoor. Jou niet. Alleen wat je zegt. *(tikt op stoel)* Ga maar lekker zitten.

Marta gaat weer zitten.

MARTA *(knikt met hoofd naar velletje papier)* Nog even samen doornemen?
CARLA Ik ken m'n tekst als de handschoen van iemand met hele grote handen.
MARTA Wat?
CARLA Dat is een *vergelijking*, Marta. Ik hou ervan de taal te verrijken.
MARTA Dus je wil niet... even erdoorheen?
CARLA Nee, al gedaan.
MARTA Nou goed van je.

Carla kijkt Marta kritisch aan. Wordt ze nou in de zeik genomen?

CARLA Zo doet een professional dat. Leren doe je thuis. En niet alleen de tekst leren, ook

de onderstroom voelen, de verborgen gevoelens, de lijn. En weet je wat ik ook doe?

MARTA *(geamuseerd, maar verstopt dit)* Nou?

CARLA Ik bereid verschillende interpretaties voor.

MARTA O ja?

CARLA Hm, hm. Dan heeft de regisseur iets te kiezen. Bijvoorbeeld heel emotioneel, GROOT geacteerd. Of juist klein, subtiel. Komisch. In verschillende accenten.

MARTA Is dat een specialiteit van je?

CARLA Een specialiteit? Ik kan denk ik alles.

MARTA Gut, ik wou dat ik dat zo overtuigend over mezelf kon zeggen.

CARLA Zelfkennis is in dit vak heel belangrijk.

MARTA Zeker.

CARLA Daar houden regisseurs ook van. Ja. Ja, ja, ja.

Ze zijn even stil. Marta opent met gekraak een plakboek dat ze in haar tas meedraagt. Carla kijkt. Marta glimlacht.

MARTA Plakboek.

CARLA Ah, ben jij er zo eentje.

MARTA Wat voor eentje?

CARLA Ik zeg altijd: er zijn twee soorten figuranten. Zij mét plakboek en zij zonder.

MARTA *(beledigd)* Nou, ik vind het leuk om een aandenken te hebben aan mijn prestaties uit het verleden. Kijk, dit is Pierre. En hier ben ik met Rutger. Edwin. *(bladert)* Och Carice, wat was ze nog jong daar... Piep!

CARLA Als je met zoveel grootheden hebt gewerkt, wat doe je dan hier?

MARTA Wat bedoel je?

CARLA In dit tamelijk treurige multifunctionele buurthuis, waar kleding wordt ingezameld, waar de buurtbarbecue plaatsvindt en waar knullige bandjes hun songs verkrachten. Hier.

MARTA Het is niet de plek die van belang is.
CARLA O, oké.

Ze zijn weer even stil. Carla slaat een blad om in het plakboek van Marta.

CARLA En waar ben jij? *(Marta wijst)* Die blonde vlek?
MARTA 'Ha ha.'
CARLA Wat?
MARTA Ik snap heus wel dat je me in de maling neemt. Ik ben niet zo dom als ik eruitzie.
CARLA Je ziet er niet dom uit.
MARTA En jij, wat heb jij gepresteerd?
CARLA Ik ben geen figurant.
MARTA Wat doe je dan hier?
CARLA Ik had trek in koffie. Maar dat viel dus tegen. Succes.
MARTA Jij ook.
CARLA Ja. Da-haag. O, ik ben Carla. Carla Kannegieter.

Carla staat op, trekt haar rok recht en gaat, met het bekertje koffie.

MARTA Trut.
CARLA Dat hoorde ik.

Carla weg.

STEM VANACHTER DEUR Volgende!

Marta staat op.

1.7 — JASSEN

Petra staat voor de deur van het buurthuis, de zware tassen in haar handen. Jasper (33 of welke andere leeftijd ook), de slecht geschoren portier annex conciërge, staat een sigaretje te roken.

PETRA Goedemorgen.
JASPER Goeiemorgen.

Petra staat met de zware tassen in haar handen.

JASPER Kan ik iets voor je doen?
PETRA Ik heb jassen.
JASPER Jassen?
PETRA Voor de mannen uit Eritrea. Voor de winter. Ik las in de buurtkrant dat er gebrek was aan jassen. Winterjassen. Toen ben ik 's op de zolder gaan grasduinen en nu heb ik dus twee tassen vol.
JASPER *(onder de indruk)* Zó.
PETRA Ja, ik eh… best zwaar.

Jasper beseft dat Petra de tassen nog steeds vast heeft, en maakt een schuin gebaar met zijn hoofd achter hem.

JASPER Die kant op.

Hij houdt de deur voor Petra open, zodat ze met de tassen naar binnen kan.

PETRA Bedankt.
JASPER Niks te danken. Ik ben Jasper.
PETRA Casper?
JASPER Nee, Jasper.
PETRA Bedankt Jasper. Petra.
JASPER Ze zullen er blij mee zijn.
PETRA Blij?

JASPER Met de jassen.
PETRA Ah.
JASPER Er is inderdaad groot gebrek aan jassen.
PETRA Dat las ik dus.
JASPER Ja.
PETRA Goed dat jullie dat hier inzamelen.
JASPER Ja, er gebeurt hier van alles. *(filosofisch)* Van alles. Soms zijn er dingen waar ik van denk: hé, gebeuren die hier ook. En die gebeuren hier dus ook.
PETRA Ja?
JASPER Ja. Ik weet nu even geen voorbeeld, maar eh…
PETRA Ja…

Ze zijn even uitgepraat. Petra gaat naar binnen. Marta komt naar buiten. Ze staan even stil in de deuropening, hun levens kruisen elkaar. Marta kijkt naar Petra. Verrast.

MARTA Nou zeg!
PETRA Hé!
MARTA Petra?
PETRA Marta?
JASPER Jullie kennen elkaar? Wat leuk.
MARTA *(tot Petra)* Wat doe jij hier?

Petra heft de tassen.

PETRA Jassen brengen. Jij?
MARTA Auditie doen.
PETRA O wat leuk. Acteer je weer?
MARTA Ik probeer het.
PETRA Echt leuk. De laatste keer dat ik je zag, dacht je dat het misschien toch niks voor jou was.
MARTA Het is toch weer gaan kriebelen.
PETRA Nou ik vind het heel mooi dat je hierin je hart volgt.

MARTA Ik verveel me ook erg thuis. Sinds Simon minder werkt is elk vrij moment een beproeving. Hij blijft maar praten over zijn hobby's. Treinen. Voetbal. Oude boeken.

PETRA Oké... Misschien tot later.

Petra loopt door, Marta staat stil, naast Jasper. Jasper kijkt naar haar.

JASPER Hoe ging het?

MARTA De auditie?

JASPER Ja.

MARTA *(tot zaal)* Hoe weet hij dat? Ik heb het hem niet verteld. Zie ik er zo duidelijk uit als 'actrice'? Staat het op mijn voorhoofd geschreven?

Jasper heeft het onderonsje met de zaal niet gehoord.

JASPER Dus, hoe ging het?

MARTA Ik ben nog niet geweest. Ik kreeg de zenuwen.

JASPER Waarvan?

MARTA Van mezelf. Ik heb het lang niet gedaan.

JASPER Je was gestopt?

MARTA Ja, ik was gestopt.

JASPER Ik ben Jasper.

MARTA Casper?

JASPER Nee, Jasper.

MARTA Marta. Ik heet Marta.

JASPER Dat vind ik echt een leuke naam.

MARTA Nou, dankjewel.

Jasper is even stil.

JASPER Ik weet hoe het is. Stoppen met iets. En toch weer doorgaan. Ik heb jaren in een BCC gewerkt en op een dag besefte ik...

MARTA Jasper, ik moet je even onderbreken. Ik ga toch.
JASPER Ja?
MARTA *(opgelucht)* Ja. Ik ga het gewoon proberen.
JASPER Goed zeg.
MARTA Als ik het niet doe krijg ik spijt.
JASPER Kom. Ik breng je.

Beiden af.

1.8 — BRUTAAL

Petra staat ergens en haalt de jassen uit de tassen. Ze legt ze neer, op vorm en kleur. Langzaam komen achter haar steeds meer mannen de ruimte in, ze staan in een halve cirkel om haar heen. Het zou intimiderend kunnen zijn. De kleinste man wijst op een ruime winterjas.

KLEINSTE MAN For me.
PETRA O. Eh… no.
KLEINSTE MAN Yes, for me.
PETRA Nee. No. Je moet even wachten, I mean you have to wait. It will be eh distributed.

De man kijkt haar niet-begrijpend aan en pakt zonder verder gedoe de jas en trekt hem aan. Hij is veel te groot, komt tot over zijn knieën.

KLEINSTE MAN Good.
PETRA You see? Too big.
KLEINSTE MAN No. Good.
PETRA Het is niet zo eerlijk als jij al… not eh honest?
KLEINSTE MAN Yes. Very honest.
PETRA Wait.
KLEINSTE MAN Bye.

Petra lacht vriendelijk, maar de man is duidelijk zeer content met deze warme winterjas, te groot of niet. Hij loopt weg.

PETRA Shit.

Petra staat tussen de jassen.

1.9 — VOORTGANG.

Betty legt een puzzelstukje op de juiste plek. Tenminste, dat denkt ze.

BETTY Ja. Of nee. Of ja. Of nee...

Ze schenkt zichzelf een glaasje advocaat in.

TWEEDE BEDRIJF
VUUR

2.1 — DOUCHEN

Chiron en Robert zitten wijn te drinken op een speeltoestel.

ROBERT Nou en toen zei hij, die man: wil je het in een doosje of zal ik er een strik omheen doen, haha!
CHIRON Haha, een strik. Wil je nog een glaasje?

Robert houdt zijn hand over zijn glas.

ROBERT Nee zeg, ik sta al te tollen.
CHIRON De fles is bijna leeg.
ROBERT Maar ik wil scherp zijn, straks. Weten wat ik zeg. Niet met een dubbele tong staan lallen.
CHIRON Misschien is het goed dat de spanning er juist een beetje van af is.
ROBERT Ja dat is zo. Ja…

Chiron schenkt zichzelf het laatste restje in.

CHIRON Ik snap niet dat jij zo van je broer verschilt.
ROBERT Soms ben ik bang dat we meer op elkaar lijken dan je zou denken. Dat we twee kanten van dezelfde medaille zijn.
CHIRON Echt niet!

Ze zijn even stil. Robert heeft een binnenpretje.

ROBERT Als ik doodga kun je met m'n broer gaan.
CHIRON Gatverdamme. Die onappetijtelijke man.
ROBERT Haha.

CHIRON Wat?
ROBERT Dat woord 'onappetijtelijk'. Dat klinkt heel onappetijtelijk.
CHIRON Onappetijtelijk. Ja. Je hebt gelijk. Echt onappetijtelijk.
ROBERT Mijn broer is... anders.
CHIRON Ja, dat kun je wel zeggen ja.

Jasper komt eraan.

JASPER Pardon heren.
Chiron en Robert kijken naar Jasper. Giechelig.

CHIRON Ja, jongeman?
JASPER Jullie mogen hier geen alcohol drinken.
ROBERT 'Zei hij met zijn strengste stem.'

Jasper beseft dat hij in de maling wordt genomen.

JASPER Dit is een kinderspeelplaats. Het is niet de bedoeling dat hier wijn of bier of wat dan ook wordt gedronken.
ROBERT Moet je luisteren... hoe heet je?
JASPER Jasper.
CHIRON Casper?
JASPER Nee, Jasper.
ROBERT Moet je luisteren Casper, ten eerste... er is hier geen kind te bekennen...
JASPER Dat maakt niet uit, het is een...
ROBERT En ten tweede, de fles is leeg. Toch, Chier?

Chiron houdt de fles op de kop. Er komt geen druppel meer uit.

JASPER *(tot zaal)* Soms zijn volwassenen zo enorm kinderachtig. Het maakt mijn taak als portier en beheerder van buurthuis Het Kompas – ook te huur voor feesten en partijen – net weer wat zwaarder. Altijd die tegenspraak.

Robert slaat Jasper op zijn schouder.

ROBERT Maar zeg, gast, hoe laat begint de vergadering?

Jasper kijkt op zijn horloge.

JASPER Over exact één uur, drie kwartier en vijf minuten.

Het goede humeur bij de mannen is meteen verdwenen.

JASPER Tot ziens.

Jasper loopt opgewekt weg.
Carla Kannegieter zwaait naar Chiron en Robert ('joehoe!'). Die reageren niet op haar, kennen haar wel, maar hebben er nu geen zin in, in Carla.

2.2 — NOG EEN KEER, GRAAG

Een vermoeid ogende regisseuse (Lotte-Rosa de Vries, 23) zit omgekeerd op een stoel, kijkt naar Marta. Naast Carla zit Rob, een assistent, hij is heel oud en slaperig.

MARTA En dáárom ga ik bij je weg, Marcel!

De scène is al begonnen. Marta heeft net gespeeld. Kijkt vol verwachting naar Lotte-Rosa. Die zwijgt.

MARTA En? Hoe was ik?
LOTTE-ROSA Hoe was je?
MARTA Ja. Hoe was ik?
LOTTE-ROSA Hm. Ja. Ja, ja. Hm. Ja. Kun je het nog een keer doen?
MARTA Nog een keer?

LOTTE-ROSA Ja.
MARTA De hele scène?
LOTTE-ROSA Graag. *(tot de slaperige assistent)* En, Rob? Rob?

Rob schrikt wakker, maar doet of hij al wakker was.

ROB Huh? Ja, Lotte-Rosa.
LOTTE-ROSA Kun jij tegenspel bieden?
ROB Eh, ja hoor.

Met veel moeite staat Rob op. Marta en Lotte-Rosa kijken naar hem.

LOTTE-ROSA Gewoon van de kant is prima hoor.
ROB O. Oké. Oké... Van de kant. Gewoon van de kant.

Rob gaat met evenveel moeite weer zitten. Marta heft haar script.

MARTA Zijn er nog dingen die ik moet... heb je aanwijzingen voor wat ik anders kan doen?
LOTTE-ROSA Daar geloof ik niet zo in.
MARTA In wat?
LOTTE-ROSA In aanwijzingen.
ROB Nee, daar gelooft ze niet zo in.
LOTTE-ROSA *(scherp)* Dank je Rob.

Rob zwijgt.

MARTA Ik had je niet zo jong verwacht, trouwens.
LOTTE-ROSA Wat?
MARTA Zo'n jonge regisseur. Regisseuse. Wat zeg je tegenwoordig? Soms kun je je zo vergissen met wat je vrouwelijk moet benoemen of juist mannelijk, het is...
LOTTE-ROSA Ik ben *theatermaker*. En jong, wat is jong?

Ik ben 23. Ik heb mijn opleiding aan de academie uiterst succesvol afgerond. Ik win prijzen. Ik word vaak genomineerd. Recensies van mijn werk zijn minimaal vier sterren. Mijn vader zegt altijd: wat goed is komt snel.

MARTA *(met knikje naar Rob)* Is hij je vader?

LOTTE-ROSA Nee zeg. *(ongeduldig)* Kunnen we? Ik krijg straks nog iemand.

MARTA Carla Kannegieter?

LOTTE-ROSA Hm, zou kunnen.

ROB *(bladert in papieren)* Ja die is het.

Marta aarzelt even. Dan toch:

MARTA Dat is een enorm takkenwijf.

Geïnteresseerd zet Lotte-Rosa haar gekleurde bril af.

LOTTE-ROSA O ja?

MARTA Ja. Ik hou er niet van te roddelen, maar...

LOTTE-ROSA Maar dat doe je nu wel, toch? Weet je, Marta, ik hou wel van dat valse kantje van je. Toen je binnenkwam dacht ik: gaap, heb je weer zo'n huisvrouw die zo nodig weer wil acteren na jaren sluimeren in gezinsverband, maar dit is een onverwachte kant. Toch, Rob? *(zonder op antwoord te wachten, tot Marta)* Gebruik dát in de scène.

MARTA Mijn 'valse kant'?

LOTTE-ROSA Ja. De gemene teringhoer die je ook in je hebt.

MARTA Je houdt toch niet van aanwijzingen?

LOTTE-ROSA Gebruik het Marta! Paint it black! Kom op! Rob! Tekst. Nu.

Rob leest zijn tegentekst voor. Niet al te best.

ROB ‘Het is gewoon onacceptabel Mabel, dat jij steeds probeert te bepalen hoe ons leven er de komende jaren uit zal zien en…’

Marta valt hem – in de rol en in het echt – in de rede.

MARTA Ach man, hou je kop, Marcel! Je denkt dat je alles beter weet! Ik word kotsziek van die kop van je. Nee stil! Die vragende ogen, die hangende schouders. Je bent een menselijke ramp, je maakt alles slechter met je aanwezigheid, je denkt dat je heel wat bent hè, dat maakt het extra tragisch, maar als jij op een feestje langsloopt is iedereen je meteen vergeten als je…

Het valt even stil. Rob klopt op zijn script.

ROB Ze houdt zich niet aan de tekst.
LOTTE-ROSA Nou en. *(tot Marta)* Dat was goed.
MARTA O, ik eh…
LOTTE-ROSA Dat was echt goed. Ik zet je op het lijstje.
ROB *(in zichzelf, onder de indruk)* Zó.
MARTA Op het lijstje. Wat betekent dat?
LOTTE-ROSA Dat betekent, Marta, dat ik serieus over jou na ga denken. Dat jij een optie bent. Dat betekent…

De deur gaat open. Petra komt wat verdwaasd binnen, met twee grote boodschappentassen.

PETRA Hallo… Ik kom de jassen brengen.
LOTTE-ROSA Welke jassen?
PETRA Voor de Eritreeërs. Ik las de oproep. Het is winter. Of tenminste, bijna.
ROB U bent hier niet op de juiste plek, dat is…
LOTTE-ROSA Stil Rob! Dit is interessant. Mag ik die jassen even zien?

MARTA Ben ik klaar?
LOTTE-ROSA *(afwezig)* Eh, ja. Dag. Rob belt je.
MARTA Dag. Nou. Ik hoop dat ik...
LOTTE-ROSA *(tot Marta)* Dag. *(tot Petra)* Ja graag.
PETRA *(tot Lotte-Rosa)* Ja, je mag de jassen best zien, maar...

Marta af. Beetje verbaasd. Rob zwaait naar haar en knipoogt op een manier van 'dat zit wel goed'.
Petra is intussen bezig de jassen uit de tassen te halen en laat ze één voor één aan Lotte-Rosa zien, die erbij is gaan staan.

LOTTE-ROSA Die wel. Die niet. Die wel. Die zeker niet. Die absoluut wel! *(tot Rob)* Noteer je 't Rob?
ROB Eh ja. Je gaat snel.
LOTTE-ROSA Voor jou is alles snel. Zei de schildpad tegen de haas, haha. *(kijkt naar jassen)* Ja. Nee. Ja. Nee.

Er zijn nu twee stapels jassen. De goed- en de afgekeurde. Petra staat er tussenin en kijkt naar Lotte-Rosa en Rob. Er daagt bij haar het besef dat er iets niet klopt.

ROB Wat wil je met die jassen, Lotte-Rosa?
LOTTE-ROSA Je weet toch dat ik graag gebruik maak van elementen die me door de werkelijkheid worden aan gereikt? Rob, weet je dat of niet? Heb je de afgelopen jaren opgelet toen ik keuzes maakte? Ken je mijn proces?
ROB Ja.
LOTTE-ROSA Mooi. Dit worden de kostuums.
PETRA Kostuums?
LOTTE-ROSA Ja.
PETRA Kostuums?
LOTTE-ROSA Hm, hm.
PETRA Ja doei.

Petra begint de jassen weer in te pakken.

LOTTE-ROSA Wacht! Zo komt alles in de war. Ik had al gekozen.
PETRA Dit is niet het jassen-inleverpunt.
ROB Nee...
PETRA Jullie gaan die jassen niet aan mensen geven die ze nodig hebben.
LOTTE-ROSA Jawel. Aan mijn acteurs. Wil je dat ze zonder kostuum gaan spelen?

Petra stopt met wat ze doet en loopt naar Lotte-Rosa. Ze staan recht tegenover elkaar.

PETRA Luister meisje!
LOTTE-ROSA Meisje?
ROB Oei.
PETRA Jij kan dan wel leuk bezig zijn aan een toneelstukje maar er zijn mensen die deze kleding echt nodig hebben.

Carla Kannegieter komt binnen. Walst met haar tekst en persoonlijkheid overal dwars doorheen.

CARLA Hallo Lotte-Rosa. Hallo Rob. Hallo ander persoon. Ik heb goed nieuws voor jullie. Ik heb besloten tóch auditie te komen doen. Ja, eerst vond ik het wat onder mijn waardigheid. Zeker toen ik de andere auditanten zag. Zo'n Marta, dat is echt of je besmet raakt met een soort kleverige middelmatige... *(herpakt zichzelf)* Maar toen dacht ik bij mezelf: Carla, voor wíe doe je nou auditie? Voor jezelf of voor de rol? En, ik vind de rol prachtig. Ik ben dol op de taal van Boef van Dijck. Hij is één van onze beste jonge toneelauteurs en ik...

Lotte-Rosa heft haar hand.

LOTTE-ROSA Nu even niet Carla! Ik ben in gesprek met deze kunsthater.
PETRA Ik haat kunst niet.
LOTTE-ROSA O nee?
PETRA Nee. Ik ga graag naar ballet en cabaret. Maar ik denk dat er momenteel belangrijkere issues zijn. Er zijn mensen, hier in dit rijke Nederland, die geen warme jas hebben. Omdat wij denken dat wij met al onze luxe en onze warme huizen belangrijker zijn dan mensen zonder status.
CARLA Heel leuk, maar kan ik…
LOTTE-ROSA *(tot Petra)* Mag ik jou iets vragen, jassenvrouwtje?
PETRA Petra. Zo heet ik. En vraag maar.
LOTTE-ROSA Hoe kom jij in godsjezusvredesnaam aan zoveel overtollige jassen? Wat leid jij voor white privileged bestaan dat jij negen, tien, elf winterjassen *over* hebt?
CARLA *(ziet iets)* O, maar dát is een leuke jas. Doe je die weg?

Carla begint aan een jas uit één van Petra's tassen te trekken. Petra trekt terug aan de jas.

PETRA Hou op daarmee. Die is voor de Eritreeërs.
LOTTE-ROSA Die is voor de voorstelling.
CARLA Die is voor mij!

Carla wint het gevecht. Houdt de jas tegen zich aan.

CARLA Perfect. Dat kraagje. Ik zie me al flaneren langs de Scheveningse pier.

Rob staat op. Is kwaad. De slaperigheid is weg.

ROB En nu is het klaar! Die jas is niet voor jou, Carla Kannegieter! En ook niet voor jouw theaterstuk, Lotte-Rosa de Vries!

Rob pakt de jas af van Carla.

CARLA Hé!
LOTTE-ROSA Rob!
ROB Die jas is voor mensen die geen jas hebben.

Rob geeft de jas aan Petra. Die stopt hem in de tas.

PETRA Dank je.
ROB Ik ben Rob.
PETRA Dank je Rob.

Petra loopt weg. Lotte-Rosa en Carla kijken verbijsterd naar Rob.

ROB En nu gaan we door met de auditie. Toe maar.

Rob gaat zitten en is weer zijn slaperige zelf. Lotte-Rosa en Petra kijken elkaar aan. Een onuitgesproken afspraak dat ze het er verder niet meer over zullen hebben.

LOTTE-ROSA Eh… ja. Carla. Fijn dat je er bent. Zullen we beginnen met het eerste scènetje?
CARLA Eh ja… Ik heb wat regels geschrapt. Hoop dat je dat oké vindt.
LOTTE-ROSA Welke regels?
CARLA Iets van het begin. Een deel van het midden. En het hele slot.
LOTTE-ROSA Waarom heb je dat gedaan?
CARLA Mijn personage is spannender met minder tekst. Ik praat zelf ook niet zoveel. Ik vind het belangrijk om te luisteren.

Rob moet lachen, maar onderdrukt dat. Lotte-Rosa zucht.

LOTTE-ROSA Toe maar.
CARLA Ja?
LOTTE-ROSA Ja.
CARLA Momentje....

Carla maakt stem-opwarmingsgeluiden.

CARLA Kersenpitten plukken, kersenpitten plukken. Trap op, trap af. Liesje leerde Lotje lopen langs de lange Lindelaan. De postkoets...
ROB *(kwaad)* Carla! Lotte-Rosa heeft nog meer te doen!
CARLA Sorry. I am ready.

De auditie begint.

2.3 — TOPIC

In het zaaltje. Een koerier komt een pakketje brengen.

KOERIER Pakketje voor ene... Hein Collier. Ik moest het hierheen brengen zei de portier. Ene Casper? Jasper?
ANNA Geef maar.

Anna neemt het pakket aan. Hein zit de plaatselijke krant te lezen, een leesbril op de brug van zijn neus.

KOERIER Mag ik nog even een krabbeltje?

De koerier houdt Anna een IPad voor. Anna zet een paraaf.

KOERIER Perfect. Fijne dag.
ANNA Fijne dag.

Koerier weg. Hein kijkt op van zijn krant.

HEIN Wat is het?
ANNA Weet niet. Iets zwaars.
HEIN Denk dat het mijn spandoek is.
ANNA Spandoek?
HEIN Ja. Banier. Voor aan de muur. Voor tijdens de vergadering. Geef 's hier.
ANNA Ik ben je hond niet.
HEIN Natuurlijk ben je m'n hond niet. Ik heb al een golden retriever thuis.

Anna legt het pakket geïrriteerd neer.

ANNA Heel leuk. Hier ligt het. Ik ben even weg.
HEIN Waarheen? Ik heb je nu nodig.
ANNA Zal wel.

Anna loopt weg. Hein staat op, loopt naar het pakket en scheurt het open met een mes dat hij aan zijn multifunctionele sleutelhanger heeft zitten. Hij ontrolt het doek. Roept.

HEIN Anna!

Niks.

HEIN Anna! Sorry! Dat ik zo bot deed!

Anna komt terug.

ANNA Sorry? Zei je dat?
HEIN Ja sorry. Kun je me helpen?
ANNA Ontrollen?
HEIN Ja.

Ze ontrollen het spandoek. Er staat in vet zwarte letters: 'ASIELZOEKERSCENTRUM NEE!'.
Anna kijkt over de rand naar de banier. Hein ook.

HEIN Perfect. Lekker dikke letters. *(wijst)* Ik dacht daar.
ANNA Achter jou?
HEIN Hm, hm.
ANNA Is het niet een beetje gek als...
HEIN Wat?

Anna kijkt naar Hein, naar het spandoek en slaat opeens een meer zelfverzekerde toon aan. Dit zit haar hoog.

ANNA Ik bedoel, is het niet volkomen ondemocratisch om een banier achter je op te hangen met *jouw* mening voor een vergadering waarin iedereen zich vrij uit mag spreken?
HEIN Het is niet mijn mening.
ANNA Wat is het dan?
HEIN Het is DE mening. De enige juiste mening. Die mensen kunnen hier niet terecht, Anna. Dit dorp kan dit niet hendelen. Er zal een frictie ontstaan en alles wat we opgebouwd hebben zal afbrokkelen. Kom, we maken het hier vast en hier...

Anna laat haar deel van de banier vallen.

ANNA Ik ga jou hier niet mee helpen.
HEIN Jij wil toch ook niet dat hier straks honderd Afghanen in ons pittoreske winkelcentrum rondstruinen omdat ze niks te doen hebben?
ANNA Nee maar...
HEIN Die naar alles fluiten wat een rok draagt.
ANNA Dat weet je niet.
HEIN Die mensen, Anna, zullen het evenwicht verstoren. Dat is doodeng! Niemand wil dit!
ANNA Daar gaat de meeting straks over, Hein. En als jij dit spandoek ophangt maak je je als voorzitter vol-ko-men ongeloofwaardig.

HEIN Nou ik denk dat ik zelf wel weet of...

Petra komt binnen. Nog steeds met de tassen.

PETRA Ik loop hier in cirkels. Ik was hier toch al eerder?
HEIN Nee hoor.
PETRA Jawel toch?
ANNA Dat is de opzet van dit buurthuis. Circulair.
PETRA Waar moet ik dan... *(ziet de banier)* O.
HEIN Ja.
PETRA Gaat u dat ophangen?
HEIN Ja.
ANNA Ik heb er niks mee te maken, hoor.
PETRA Beseft u wel hoe inhumaan u bezig bent?
HEIN En dat u die jassen hier aflevert maakt u wél humaan?
PETRA Nou...
HEIN *(valt haar in de rede)* Denk eens aan de mensen die hier al wonen! Die hebben toch ook recht op een humaan bestaan.
PETRA Hoor ik dit echt?
ANNA Hein...
PETRA Gaat u de inwoners van dit dorp vergelijken met mensen die niets meer hebben?
HEIN Ja! Want die inwoners hebben hier straks ook niks meer.
ANNA Dat slaat nergens op heen.
HEIN Jij moet 's ophouden met mij te ondergraven Anna.
PETRA Ik ben hier weg.

Petra weg.

HEIN Help je me nog met ophangen?

Met tegenzin helpt Anna Hein.

2.4 — BRUNO

Betty heeft een glaasje advocaat en neemt net een slok als ze opkijkt van haar glas – en recht in de ogen staart van Bruno (35), een perfect gesoigneerde Italiaan, met bijbehorend zwart brillantine haar.

BRUNO Ciao.

Bruno draagt witte badkleding, zo'n korte broek met een riempje erin, poloshirt en badslippers. Hij kamt zijn haar. Betty's glaasje valt uit haar hand.

BETTY Bruno? Ben jij het?

Bruno glimlacht. Hij kijkt Betty intens aan.

BRUNO Si. Sono Io.
BETTY Veramente?
BRUNO Veramente.
BETTY O Bruno, ik heb je zo gemist.
BRUNO Ik jou ook, Betty. Ik jou ook.

Bruno moet lachen. Pakt dan Betty's hand. Ze kan nog net haar glas neerzetten voor hij haar meetrekt de dansvloer op en brutaalweg een plek tussen alle andere dansers – die zijn verschenen - kiest. Die zijn eerst geïrriteerd, maar vinden de oudere twee al snel grappig.
Bruno draait Betty rond haar as.

BRUNO Volare!
BETTY Niet zo snel Bruno. Ik word duizelig.
BRUNO Haha.

Bruno en Betty dansen of hun leven ervan afhangt. Bruno met routine, stijlvol en met aandacht voor zijn partner. Betty onhandiger, lichtelijk verlegen maar wel heel charmant. Als Bruno zijn tanden voor haar bloot lacht, grijnst ze breeduit

terug. De lichten draaien, rook blaast.

BETTY Het lijkt wel fantasie.
BRUNO O maar dat is het niet. Dit is echt Betty. Levensecht.
BETTY Spreek je Nederlands?
BRUNO Ik heb een cursus gevolgd. Via het LOI.
BETTY Knap zeg.
BRUNO Dat heb ik voor jou over. Zeg je dat zo?

Betty neemt Bruno's hoofd tussen haar handen.

BETTY Waarom heb ik je nooit meer gezien, gekke man?
BRUNO Ik heb al die jaren op je gewacht, aan het Gardameer. Ik kon toch niet weg? Ik had daar een baan.
BETTY Jij was de badmeester. Van jou moest ik een badmuts op en dat vond ik zo vervelend voor mijn haar. Dus jij hebt al die jaren gewacht?
BRUNO Jij kwam maar niet. Dus ben ik hier gekomen.
BETTY En ga je nooit meer weg?
BRUNO Nee, mi amore, nooit.

Bruno laat haar los en loopt weg.

BETTY Bruno! Wacht!

Betty kijkt voor zich, nahijgend. Laat zich op de stoel zakken. Staart naar de puzzel. Sylvia komt binnen.

BETTY Bruno?
SYLVIA Nee, Sylvia.
BETTY *(vijandig)* Wat moet je?
SYLVIA Ik kom voor uw kousen.
BETTY Laat ze aan! Laat ze gewoon aan!

SYLVIA Dat kan niet. Ze zullen uw benen afknellen in de nacht. Uw bloedsomloop zal worden verstoord.
BETTY Dat kan me niet schelen…

Maar ze geeft haar verzet op. Sylvia staat naast Betty, kijkt naar de puzzel.

SYLVIA Uw puzzel schiet al behoorlijk op hè?
BETTY Dat is geen puzzel.
SYLVIA Wat is het dan?
BETTY Het is de wereld.

Sylvia knielt.

SYLVIA Kom. Linkerbeen.
BETTY Deze?
SYLVIA Rechterbeen.
BETTY Deze?
SYLVIA Kom maar.

Sylvia pakt een been en trekt de steunkousen van mevrouw Collier uit.

2.5 — DE JUISTE PLEK

Een verlaten kantoor. Geluid van een sleutel in een slot. Een jonge vrouw komt binnen, gevolgd door Petra.

PETRA Zo zeg! Ik ben blij dat ik het eindelijk gevonden heb.
JONGE VROUW Het is niet zo ingewikkeld hoor.
PETRA Dat zeg jij.
PETRA M'n armen zijn lam van 't tillen.

Het kamertje is spaarzaam ingericht, maar hangt wel vol

met schema's en wenken aan het personeel. Petra kijkt ernaar.

JONGE VROUW Zet daar maar neer.

Petra zet de tassen neer.

PETRA En dan?
JONGE VROUW Distributie haalt ze zo op.
PETRA Distributie?
JONGE VROUW Ja. Wij kunnen niet alles zelf doen hier.
PETRA Nee snap ik.
JONGE VROUW Wij lopen over.
PETRA Ja… Ze zijn voor de Eritreeërs…
JONGE VROUW Ja?
PETRA Niet voor mensen die gewoon een nieuwe jas willen, bedoel ik.

Petra kijkt de jonge vrouw verwachtingsvol aan. Die zegt niks, ook geen dankjewel. Petra schraapt haar keel.

PETRA Kan ik… kan ik nog iets doen? Ik bedoel, ik vind het zo goed wat hier gebeurt en ik weet dat jullie je handen vol hebben, dus…

De jonge vrouw gaat op een bureau zitten.

JONGE VROUW Er is wel iets.
PETRA Ja?
JONGE VROUW We hebben een enorm gebrek aan cash.
PETRA Cash?
JONGE VROUW Voor de dagelijkse uitgaven. Contant geld.
PETRA O, eh…

Petra pakt haar portemonnee al. Ze haalt er twee briefjes van vijftig uit.

PETRA Dit is alles wat ik heb, op het moment.

Petra geeft de jonge vrouw het geld. Die opent een kast met een andere sleutel en haalt er een metalen trommeltje uit. Ze stopt de briefjes erin.

JONGE VROUW Bedankt. Dit helpt enorm.
PETRA Ja?
JONGE VROUW Ja, echt.

Petra straalt.

PETRA Het is fijn om echt iets goeds te kunnen doen. Vind je niet?
JONGE VROUW Ik ben voornamelijk heel erg moe. *(tot zaal)* Het is echt heel lang geleden dat ik fatsoenlijk heb geslapen. En ik heb nu niet de energie om haar *(wijst op Petra)* het gevoel te geven dat ze een geweldig goed mens is. Misschien lullig maar...
PETRA Zeg. Weet u iets van de vergadering vanavond?
JONGE VROUW Welke vergadering?
PETRA Gewoon, dé vergadering. Hier.
JONGE VROUW Nee.
PETRA Het is toch heel relevant?
JONGE VROUW Relevant?
PETRA Ja!

Geen antwoord.
Petra kijkt naar de vrouw. Die is stil.
Petra gaat.

2.6 — GESPREKJE

Robert belt.

ROBERT Hallo moeder... Hallo? *(luistert)* Nee ik ben het. Ro-bert. Ja. Hoe gaat het ma? Wat? Nee, je bént thuis. Niets aan de hand. Ik bel later nog. Dag ma.

Robert hangt op.

DERDE BEDRIJF
AS

3.1 — OVERWEGING

Carla Kannegieter is eindelijk weg.
Rob en Lotte-Rosa puffen uit.

ROB Mijn god.
LOTTE-ROSA Dat was erg.
ROB Dat was véél.
LOTTE-ROSA Ik ben uitgeput.
ROB Ik neem aan dat ze van het lijstje mag?
LOTTE-ROSA Ik weet het niet Rob. Carla Kannegieter interesseert me. Ze fascineert me. Misschien bouw ik het hele stuk wel op rond haar.
ROB En Marta?
LOTTE-ROSA Die mag van het lijstje af.

Ze zijn even stil.
Lotte-Rosa masseert haar slapen.

LOTTE-ROSA Rob…
ROB Ja?
LOTTE-ROSA Mag ik je iets vragen?
ROB Hm, hm.
LOTTE-ROSA Heb jij ook wel eens gehad in je leven dat plotseling alles volkomen zinloos lijkt?
ROB Zo vaak. Elke dag wel een paar keer.

Lotte-Rosa lijkt Rob niet te horen. Ze praat gewoon door.

LOTTE-ROSA Dat heb ik dus nu. Ik wist het al niet echt met dat stuk, maar nu met die jassen en

	die rare actrices die allerlei eigen ideeën hebben… nu weet ik het niet meer.
ROB	Misschien moet je het niet doen.
LOTTE-ROSA	Doe niet zo belachelijk.
ROB	Nee, ik meen het. Zoals jij nu bent, zo was ik ook, ooit. Ik was nogal succesvol vroeger, Lotte-Rosa.
LOTTE-ROSA	Zal wel…
ROB	Nee echt. Waarom zou ik daarover liegen?

Lotte-Rosa kijkt Rob verbaasd aan.

LOTTE-ROSA	Waarom wil je dan mijn regieassistent zijn? Ik behandel je als stront.
ROB	Ik weet het niet. Misschien vind ik het wel prettig. En het is een mooie afwisseling met het tuincentrum.
LOTTE-ROSA	Haha.

Korte stilte.

LOTTE-ROSA	Ik ben blij met je. Ga je mee?
ROB	Waarheen?
LOTTE-ROSA	Die vergadering.
ROB	Gaan we dat echt doen?
LOTTE-ROSA	Ja Rob. Dat gaan we echt doen. Inspiratie schuilt in de gekste gaten en hoeken.

Lotte-Rosa staat op.
Rob, met moeite, ook.

3.2 — EN NU?

Petra loopt, zonder tassen, door het gebouw. Ze kan de uitgang niet meer vinden. Uit een oude koffiekan schenkt ze zich een koude koffie in.

De smaak is buitengewoon goor.

PETRA Gatverdamme.

Petra spuugt de koffie uit in een prullenbak.

3.3 — DE VERGADERING

Een rumoerig zaaltje. Alle acteurs uit de vorige scènes zitten op stoelen, behalve Betty.
Die zit nog steeds achter haar puzzel.
Achter Hein hangt het spandoek.
Naast Hein zit Anna met een bloknoot geopend op haar schoot en een pen in de aanslag. Mensen hebben een plakje cake op een schoteltje.

IEDEREEN Rabarber, rabarber, rabarber.

Hein heft zijn hand. Het geroezemoes verstomt.

HEIN Goed, ik wil graag de vergadering openen.
ROBERT Waarom jij?
HEIN Wat?
ROBERT Waarom open jij de vergadering?
HEIN Iemand moet het doen, meneer. En ik ben hier de persoon met de meest bestuurlijke ervaring.
ROBERT Dat zei Hitler ook, en je ziet wat ervan gekomen is.
CHIRON Robert…
ROBERT Wat 'Robert'.
CHIRON Beetje dimmen.
ROBERT Echt niet!

Iedereen kijkt naar Robert en Chiron.

HEIN Ik zie dat je je vriend hebt meegenomen.
ROBERT Dit is een vrij land.
HEIN Ik zeg er toch niks van?

Chiron staat giftig op.

CHIRON Je constateert het wel! *(zachter)* Zak.
ROBERT Chiron, dit is iets tussen mijn broer en mij.
CHIRON Het gaat toch over mij?

Anna steekt haar vinger op.

ANNA Excuses, moet dit allemaal in de notulen?
HEIN Wat?
ANNA Is de vergadering al begonnen en moet deze discussie in de notulen?
HEIN Nee Anna. Dit hoeft niet in de notulen. Fijn dat je ze maakt trouwens.
ANNA Graag gedaan. Ik vond het als kind al leuk om notulen te maken.
HEIN Echt?
ANNA Nee. Niet echt.
HEIN *(tot zaal)* Dit is Anna. Ze houdt van ABBA.
ANNA Ik hou niet speciaal van...

Anna zwijgt.
Sylvia gaat staan. Wil iets zeggen.

SYLVIA Mag ik iets zeggen?

Hein wijst naar een losse microfoon op standaard.

HEIN Kunt u in de interpellatiemicrofoon praten? Dank u.

Sylvia loopt naar de microfoon. Kucht erin. Geluid staat redelijk hard.

SYLVIA Eh... hallo ik...
HEIN Naam en beroep graag.
SYLVIA Sylvia. Ik zit in de verzorging.
HEIN Het woord is aan jou. En mag ik even zeggen dat je een belangrijk beroep uitoefent? De zorg is iets dat ons allemaal ter harte gaat, toch?

Een beschaafd applausje en geknik.

HEIN Goed, wat wil je zeggen?
SYLVIA Nou ik, eh...

Sylvia komt er niet helemaal uit.

HEIN Dat was het?
SYLVIA Nee! Dat doek achter u. Daar heb ik bezwaar tegen.
ANNA Zei ik toch!
HEIN Bezwaar, waarom?
SYLVIA Het staat een open besluitvorming in de weg.
ANNA Precies.

Lotte-Rosa komt binnen, gevolgd door Rob.
Ze kijkt geïnteresseerd naar de discussie.
Hein keert zich geïrriteerd naar Anna.

HEIN Anna, doe jij zoals afgesproken de notulen of neem je deel aan het gesprek.
ANNA Ik neem deel aan het gesprek. En ik ben het met Sylvia eens.

Anna legt de bloknoot weg waarin ze notulen maakte.
Lotte-Rosa staat op.

LOTTE-ROSA Ja, hallo...
HEIN In de microfoon graag! En beroep.

LOTTE-ROSA Ik heb geen microfoon nodig. Ik heb een toneelopleiding.
ROB *(droog)* Klopt.
LOTTE-ROSA Theatermaker.
HEIN Wat?
LOTTE-ROSA Theatermaker! Zet je gehoorapparaat aan man.

Hein maakt een gebaar van: toe maar.

LOTTE-ROSA Ik wil een motie indienen. Dat spandoek weg voor we door gaan.
SYLVIA Eens!
ROBERT Eens!
HEIN We kunnen niet door.
ANNA Wat, waarom niet?
HEIN Niemand maakt notulen.

Er gaat een collectieve zucht door de zaal.

ROBERT Jij doet er echt alles aan om de voortgang te traineren hè?
HEIN Ik 'traineer' niks. Anna doet haar taak niet.
CHIRON Ik maak wel notulen.

Chiron staat op en loopt naar Anna. Pakt de bloknoot. Hein slikt iets weg.

HEIN Jij?
CHIRON Ja. Probleem mee?
HEIN Eh, nee. Nee juist goed. Maar eh…
CHIRON Ja?
HEIN Denk je niet, ben je niet bang dat je te partijdig bent?
CHIRON Zoals dat spandoek bedoel je?
HEIN Jezus, het zijn maar letters!
CHIRON Of bedoel je vanwege…
HEIN Nee, nee, ik…

Lotte-Rosa gaat staan.

LOTTE-ROSA Laat hem de notulen maken!
HEIN Oké, oké. Dan open ik nu de vergadering…

Iedereen begint door elkaar te praten (zinnen als: 'dit is een schande', 'waar slaat dit op', 'ik ben het er totaal niet mee eens' en 'laten we de nuance niet uit het oog verliezen'). Voor- en tegenstanders raken met elkaar in discussie. Rob staat intussen op en trekt het spandoek van de muur. Niemand merkt het.

3.4 — GANG

Marta loopt over de gang.
Komt bij de kleine man in de grote jas.

MARTA Excuses, ik ben zo verdwaald dat ik steeds op dezelfde plek lijk terug te keren.
KLEINSTE MAN Lost?
MARTA Ja, verdwaald.
KLEINSTE MAN You are… figurant?
MARTA Ja, ik… Nou, ik ben wel meer dan dat. Heb je er wel eens over nagedacht hoe leeg en stom een film er uit zou zien zonder mensen op de achtergrond, mensen in cafés, op straat, voorbijgangers, verkopers, busbestuurders?
KLEINSTE MAN I'm sorry. I don't understand.
MARTA Wacht nou even…
KLEINSTE MAN Bye bye love.
MARTA Wacht!

De kleine man is weg.
Marta praat in zichzelf.

MARTA Mooi. Goed gedaan. Marta. Je staat er alleen voor. Je bent de weg kwijt. Je hebt je best gedaan, maar dat waar je naar streefde is nu nog verder uit het zicht. Of niet? Of is alles goed zoals het is? O Marta, Marta. Wat moet ik met jou? Wat moet ik met mij?

Marta denkt even na.
Jasper beent langs, met een strak gezicht.

MARTA Casper!
JASPER Nee, Jasper.
MARTA Jasper, kun je mij helpen?
JASPER Ik moet eigenlijk een belangrijk bericht…

Marta pakt Jasper bij zijn schouders.

MARTA Het is belangrijk!
JASPER O…. oké. Oké.
MARTA Jasper, vind je dat ik in mijn kracht sta?

Jasper kijkt Marta aan, dat duurt even.

JASPER Eh… ja. Ja, ik geloof het wel.
MARTA Dankjewel.

Marta kust Jasper op zijn voorhoofd.
Ze loopt weg.
Jasper kijkt haar even na en spoedt zich dan voort, richting de vergaderzaal.

3.5 — ONHEILSTIJDING

Hein slaat op de tafel. Iedereen is stil. Voor even.

HEIN Nu wil ik het weten!

Wie heeft dat doek weggehaald?

Stilte.

HEIN We gaan niet door voor ik weet wie dit deed! Ik maak geen grapje.
ROB Ik.
HEIN En u bent?
ROB Dat doet er niet toe.

Lotte-Rosa neemt het woord.

LOTTE-ROSA Dat is Rob. Hij is goud in elk maakproces. Het goede aan Rob is dat hij zich dienstbaar op kan stellen, maar hij kan ook – en dat is vandaag gebleken – flink van zich afbijten als het proces daar om vraagt.
ROB Dank je Lotte-Rosa. Dat is denk het liefste wat iemand in lange tijd tegen mij heeft gezegd.
ANNA Mooi. *(tot Hein)* Zo kan het ook.

Chiron heft de bloknoot.

CHIRON Moet ik dit notuleren?
HEIN *(kwaad tegen Chiron)* Dat moet je zelf bedenken! *(tot Rob)* Heeft u nooit geleerd dat u van andermans eigendommen af moet blijven!
MAN IN ZAAL Hein heeft gelijk!

Robert staat op.

ROBERT En nu heb ik er genoeg van Hein! Genoeg van jou! Genoeg van je praatjes, genoeg van je....

Jasper loopt de vergadering in.

JASPER Pardon mag ik even…
HEIN Wat is er Casper?
JASPER Jasper. En ik…
HEIN JA?

Jasper kijkt om zich heen. Ziet een hoop starende ogen.

JASPER Sorry dat ik stoor…
HEIN Ja je stoort.
JASPER Maar ik heb een bericht voor Robert en Hein Collier. Jullie moeder is overleden.

Hein en Robert schrikken. Chiron loopt naar Robert. Die is geschokt.

CHIRON Wat erg voor je schat.

Hein zit volkomen in de ontkenning.

HEIN *(tot Jasper)* Hoe bedoel je, mijn moeder overleden?
ROBERT Ónze moeder Hein.
HEIN *(tot Jasper)* Hoe kom je aan dat lulverhaal?
JASPER Ik eh… ik werd net gebeld door het verzorgingstehuis.
HEIN Maar dat kan niet! Ik was er gisteren nog! Toen ging alles goed. Ze was bezig aan een puzzel! Dit kan niet!

Anna loopt naar Hein.

ANNA Misschien moeten we de vergadering even…
HEIN Onderbreken? Nee. We gaan door. Dat zou mamma ook willen! Hier gaat het juist om! Wie mag ik het woord geven?

Mensen schudden hun hoofd en gaan weg.

HEIN Wacht nou! Het is oké! Ik kan gewoon door.

Iedereen is weg. Behalve Robert.

ROBERT Hein…
HEIN Ik haat je.
ROBERT Even rustig ademhalen.
HEIN Denk maar niet dat je een cent van de erfenis krijgt!
ROBERT Mama had niks.
HEIN Dan nog!

Robert loopt naar Hein.

ROBERT Hein…
HEIN Ga weg! Kom niet dichterbij!

Robert is bij Hein.
Omhelst hem.
Hein huilt.
Carla Kannegieter komt binnen.

CARLA Ik heb heel mooi nieuws. Hadden jullie dat al gehoord? Ik héb de rol. Is dat niet prachtig jongens? Dat is echt een enorme kans voor mij! Enorm!

Hein en Robert lopen – samen – weg.
Even weer echt twee broers.
Carla blijft even staan met een gezicht van: wat is dit?
En gaat ook.

— EPILOOG

Zachte Italiaanse muziek.
Bruno op.
Betty puzzelt niet.

BRUNO Betty?

De tranen springen in Betty's ogen. Hij is terug.

BETTY Si? Si, Bruno?
BRUNO Ik kom je halen.
BETTY Ja?

Bruno tilt Betty op. Het kost hem geen moeite haar te dragen, hij loopt lichtvoetig. Betty glimlacht gelukzalig.

BETTY Waar gaan we heen?
BRUNO Peschiera. Lage di Garde.
BETTY Werkelijk?
BRUNO Si. Si.

Bruno knikt geruststellend en lacht zijn witte tanden bloot.

BETTY Is het ver?
BRUNO Nee, om de hoek.
BETTY O dan… Dan is het goed.

Bruno loopt af, met Betty in zijn armen.
Wit licht.
De kleine man in de grote jas loopt langs.
Hij kijkt even recht het publiek in.
En loopt dan door.

Donkerslag.

COLOFON

© Tekst
Don Duyns, 2021

Grafisch ontwerp
Katja van Stiphout

Druk
Print Consultancy

Water & Vuur is geschreven in opdracht van het Nationaal Theaterfonds ter gelegenheid van het Nationaal Theaterweekend 2022.

Uitgave
NAPK — Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten
Muziekgebouw aan 't IJ
Piet Heinkade 5
1019 BR Amsterdam
info@napk.nl
www.napk.nl

Nationaal Theaterweekend

Nationale Theatertekst

NAPK
NEDERLANDSE ASSOCIATIE VOOR PODIUMKUNSTEN